

מהפכנים דההלוכס

ושל עם שבהם אין מנוס מאלימות. האם היה מותר לעמים להרים את הנשק כדי להילחם במפלצת הנאצית? וכאשר פוצץ קלאוס פון טאופנברג את הפצצה מתחת לשולחנו של היטלר, האם היה רוצח פוליטי או גיבור שהאנושות כולה חבה לו חוב ניצחני? ואילו היה מישוה מנסה לרצוח את סטאלין בעוד מועד, האם היה עמוס אילון מגנה אותו?

במקומות רבים בעולם ביצעו — ועדיין מבצעים — לוחמי שחרור מעשים, המעוררים לא פעם סלידה. אך מקובל על דעת האנושות שמותר לאנשים מדוכאים להשתמש באלימות, גם נגד יחידים חפים מפשע, כאשר אין להם דרך אחרת לשיחרור משלטון זר או ממשטר דיכוי מקומי.

היסטוריונים יכולים להתווכח עד מחר בבוקר על השאלה אם המאבק האלים של היישוב העברי נגד השיל"טון הבריטי היה מוצדק, כולו או חלקו, ובאילו אמצעים היה מותר ליישוב להשתמש בימי המרד הערבי של 1936-39. זהו יישוב מעניין וחשוב, כל עוד הזכרי של ההיסטוריונים שהם דנים בעניין לאחר מעשה. בעיני הצעיר העברי שחי ב־1938 או ב־1944, הדברים נראו בהכרח אחרת. בעיניו לא היה זה נושא אקדמי, אלא עניין של חיים ומוות, ואני מניח שכך זה נראה כיום להרבה צעירים אחרים בעולם, וגם מעבר למיתרס שלנו. האם ראויים בני יוסף, הכים ובית צורי שננפיק בולים לזיכרם? נדמה לי שהשאלה היא הפוכה: האם ראוי מדינת ישראל כיום לכך שהם יעניקו את דיוקניהם לבוליה?

זה משתפר

באחד מימי השבוע הודיעה הקריינית בטלוויזיה כי הגשמים ימשיכו לרדת. אך היא ניחמה אותנו: מזג האוויר ישתפר למחרת היום.

ישתפר?

באילו ארץ היא חיה? השנה היא שנתי בצורתה. הגידולים זועקים לגשם, מאגרי מיהתהום התדלדלו.

בארץ ישראל, השיפור היחידי הוא זה המביא עימו גשם זילעפות.

זהו דוגמה אחת מני רבות המוכיחות עד כמה שול-טים בעולמנו מושגים זרים מייובאים. בבריטניה, בארצות הברית, בגרמניה, בפולין וגילים הבריות לקוות לשיפור מזג האוויר, כאשר השמים מכוסים בעננים, והגשם או השלג מכה על חלונותיהם. אבל אצלנו?

זונת הצמרת

באחד מסרטיה הטובים ביותר גילמה ג'ין פונדה את תפקידה של יצאנית צמרת, הופעותיה הפוליטיות מזכירות לי לא פעם סרט זה.

עוד בימי המאבק לשלום בוויאטנאם היו במחנה השלום האמריקאי רינונים רבים על התפקיד שמגלמת השחקנית היפה. היו שי

טענו בעקשנות כי ענייני המוסד מעניינים אותה כי קליפת השום, וכי עלתה על עגלת התנועה לצורכי פיר סומת אישית בילברד, ואכן, תודות למאבק זה הפכה אישיות בינלאומית. לא סתם שחקנית קטנה, בתו המפנקת של שחקן נודע, אלא מלינה מקרובי ה אמריקאית אשת קרנונות, מנהיגה פוליטית, לוחמת שחרור.

פונדה

כי שעתיד לרינונים, כי אהבתי את ג'ין ואת סרטיה, ואם אדם ממלא תפקיד חיובי למען השלום והמוסר

האנושי, למה לבחון את לבו וכליותיו? עד שהגברת פונדה באה בפעם הראשונה ארצה, כל אנשי השלום ציפו לבואה בהתרגשות רבה. אלא שהיא התעלמה מהם. היא טיילה בשטחים הכבושים בלימוניה של מישוריהחוף שלנו, סירבה לדבר על הכיבוש והעניין הפלסטיני, והתחבקה עם עמיתיהם הישראליים של הגנרלים האמריקאיים מימי ויאטנאם.

המגיע למעשיה לא היה סוד: היא רצתה שהציננים בקליפורניה, ובראשם אנשי הימין הקיצוני, הגזענים הדתיים, חיבבי גושאמונים, יבחרו בבעלה, שהתחרה שם על מישיה פוליטית בכירה.

בסדר. מהקנתו את הגברת פונדה מן הרשימה, עכשיו היא באה שוב. שוב היא אורחת מישוריהחוף, שוב היא משרתת את המטרות הפוליטיות של הימין הקיצוני בארץ, אנשי הסיפוח, מדכאי השטחים וחסידיו הכיבוש הניצחני. מסתבר שמישוריהחוף שלנו יכול להבט בעת ובעונה אחת את דרום אפריקה הפאשיסטית ואת ג'ין פונדה, היא מוכנה לקבל פרס פוליטי, למכור באותה עת את הסרט האחרון שלה, להיות חביבה ונחמדה למען האמת, אני מעדיף אותה בתפקיד של זונה ב ס ר ט.

אבל כאשר אתאיסט גמור מתחיל לדבר על „אלוקים“, נודף מזה ריח חזק מאוד של צביעות. אלוקים שבשמיים, לאן הגענו?

צעיר עדין וסימפאטי

את אליהו בית צורי הכרתי באופן שיטחי. הייתי אז בן 15, חייל בפלוגה ג' של האירגון הצבאי הלאומי, אחת הבנות בפלוגה גרה בחוב פינסק, בבית קטן בעל חצר קידמית, בערך מול המקום שבו עומד כיום קולנוע תל אביב, ושם היינו מתאספים בערבים שבהם לא

היו „פולחן“, כדי לקשקש ולהתווכח. בית צורי, שהיה קצת מבוגר מאיתנו, ושהשתייך לפלוגה יותר גבוהה, ביקר שם כדי לפרטט עם המארכת שלנו. מדי פעם ראתיו גם בצריף של „התאים הלאומיים“ ברחוב ביל"ו, „התאים“ היו מעין תנועת צעירי של האירגון. הוא קמה מפני שהיחסים בין האירגון ובית צורי היו משובשים, והאירגון טיפח באנשיו בוז מסויים לבית צורי.

אני זוכר את בית צורי כפי שזוכרים אדם אחר שנים רבות: לא את תווי הפנים המדויקים ולא תכונה מסוימת כלשהי, אלא רשם כללי, מופרש של מוחשי, הדמות הזכורה לי היא של צעיר בהיר, עדין, סימפאטי.

נזכרתי בו כאשר קראתי את דבריו של עמוס אילון על „הטרוריסטים“. אילון מחה על כך שמתכוונים להנפיק בולים אשר ישאו את דיוקניהם של שני אליהו ושלמה בני יוסף, אך אפשר להנציח את זיכרם של טרוריסטים כאלה, שאל, כאשר מנהלים מסע-עמולה עולמי נגד הטרור הפלסטיני?

את אליהו חכים לא הכרתי. לבני יוסף היה לי קשר מסוג אחר. כאשר הוצא להורג עליידי הבריטים החלטתי להצטרף לאירגון. היתה לי הרגשה ברורה, אישית לגמרי, שנער כמוני צריך להתגייס כדי למלא את מקומו. אילון אומר שהשלושה היו רוצחים פוליטיים, ועל כן אין להתייחס אליהם אחרת מאשר לטרוריסטים פלסטיניים. בני יוסף התגשם באוטובוס ערבי, שהיה מלא נשים וילדים, ועל כן אינו נבדל מ„מחבלים“ ערביים התוקפים בימינו נשים וילדים. שני אליהו רצחו בקאהיר את הלורד מויק, השיר הבריטי לענייני המרחב. לאחרונה פורסמו מיסמכים חסויים, שמהם עולה כי מויק דגל בהקמת מדינה יהודית. הוא היה ידידו של ינסטון צ'רצ'יל, הצינוני המושבע, ומרוב זעם על הרצח החליט צ'רצ'יל שלא להעלות את העניין הצינוני בשיחות עם סטאלין ורוזבלט.

כל זה נכון, וכל זה רחוק מאוד מן המציאות של אז. בני יוסף, חכים ובית צורי היו שלושתם אידיאליסטים טהורים, ישמרו את נפשם למען עם. מעשהו של בני יוסף מוכיח רק שצעיר אידיאליסטי, הרואה עצמו כלוחם חופשי, מסוגל להרוג נשים וילדים. חכים ובית צורי, וגם שולחיהם, לא יכלו לדעת מה מתרחש מאחורי הקלעים של הממשלה הבריטית. הם סברו בתוסלב כי מוין הוא אנטי-שמ, המונע בעד יהודים מלמלט את נפשם מגיא ההריגה אל ארץ-מיטבחיים. והרי הם יכלו לפעול רק במיטגרת מה שהיה ידוע להם אז. אילו המתינו עד לפירוסים המיסמכים החסויים, יתכן שהמאבק היה נמשך עד היום.

אגב, שני אליהו נתפסו מפני שסירבו לירות בשוטר מצרי, שרדף אחריהם אחרי הרצח. היו להם הוראות שלא לפגוע בשום פנים במצרים, כי הכוונה היתה לעורר במצריים אהדה למאבק הישוב.

אני מסכים עם אילון רק בדבר אחד: צביעות גמורה היא להשתמש בשתי אמות-מידה שונות למידת מעשינו ולמידת המעשים של זולתנו, כגון הפלסטינים. אילון אומר שהרצח והטרור פסולים תמיד — אצלנו ואצל הפלסטינים כאחד. כך מוציא אילון את עצמו, בעדינות-נפש של איסטניס, מיותר-המאבק, כולם פסולים: „אצל ופתח. לחי והחזית העממית. לא יכירנו מקומם בחברה ההגונה, שאליו מגמה עימה. המסקנה שלי היא הפוכה. יש רגעים בחייו של אדם

הכל מבינים לליבם של עוצריההנסיגה. הכל כואבים את כאבם, כוהי האופנה. גם יונים מופלגים, בעלי חוש אופנתי מפותח, הצטרפו למקהלה. גם הם מבינים וכו' וכואבים וכו'. ותוך כדי כך הם פוזלים לעבר הראי כאמ"ר רים: „כמה אנחנו יפים! אנחנו מבינים ללב יריבנו וכואבים את כאב שונאנו.“

ובכן — לא להוציא אותי מן הכלל הזה. איני כואב את כאבם של עוצריההנסיגה, ואשר להבנה לליבם — הושגני שאני מיטב להבינם יתר על המידה.

לי הם יוצאים, במחילה מן האף. הנשים ההיסטריות עם הילדים, שהפכו אביונים תיאט רוניים, הריקודים החסידיים, העיניים המתגלגלות כלפי מעלה, החיוך המייסור של חגן פורת, ההיסטריה המחושב-בנת של גאולה כהן, הסקנדליוז המתוכנת של צחי, ההצתה-העצמית המתמדת של מיטע מה-שמו, התערובת של פסוקים מן התנ"ך ועיברית משובשת.

המתנחלים אשר יילו למכור את האידיאלים שלהם בעשרות מיליונים — כמה לעשור זאת. וגם אותם מהם שויתרו על כך, כביכול — אפשר לסמוך עליהם שידרשו ושיקבלו את ליטת-הבשר שלהם למחרת הנסיגה.

אך איני מתכוון אליהם, אני מתכוון לפולשים, לקירקס הנייד הזה של אהב-ארץ-ישראל, המתגלגל מקריית-ארבע לאילון-מורה, ומשם לימת — תמיד בעיקבות המצל-מות, תמיד בעיקבות ה-זקורים.

הם הילכו עלינו אימים והבטיחו להרעיד את אמותי הסיפים. הם אימו להפיל את ההיכל על ראשנו, כמו שמישון הגיבור, ולמות עם סרני פלישתים) מנחם בגין ואריאל שרון.

אך כאשר בא יום-המיב-חן, התגלה הכל כבלוף ונקב. לא כדור-שלג, ההולך וגדל עד כי תכסה המפולת את הארץ כולה, אלא גולם אימתי הנמט בקרני-השמש הראשונות.

מה קרה? כמו הפורעים הערביים, בימים ההם, הם חשבו כי „אלדאולה מענה“, הממשלה עימנו. כפי שצעק האיש לירד המחסום: „הרמטכ"ל איתנו! הצבא איתנו!“ כשהתברר כי הרמטכ"ל מתכוון להצבא סר למרות הממשלה, יצא האוויר החם מן הבלון, וכאילו נקבו אותו בסיכה.

ראיתי בימייחיי לוחמים, מפגינים המוכנים להסתכן, אנשי צפון העולים על באריקות, בארצות-הברית ירו חיילים בסטודנטים, שהפגינו למען השלום בוויאטנאם, ברמאלה ובשכם מפגניות נערות ערבות מול חיילים יהודים שנשק חם, ולא אחת נהרגה מכדורים שנורו ב„אוויר“. נגד מפגינים יהודיים בבית-זית הופעל גז מדמיע. הייתי לא פעם בהפגנות שבהן הופעלו אלות והונחו מכותירצח.

נגד עוצריההנסיגה אין מופעל שום דבר. מרימים אותם בעדינות, כאילו היו כלי-בדולח יקרים, והם מתפנים כמו ילדים טובים, אחרי שזעקו, בעטו ובכו לטובת המצלמות. אלה הם מהפכנים דהלוכס. מאחורי הזקנים המגודלים מסתתרים אברכי-ימי, אשר יצאו לפיקניק והעמידו פנים כאילו הם עומדים לערוך את מרד-גטו-ירושלם מס' 2. בסך הכל, ההר הוליד, עכבר, העולה בכסף רב.

אלוקים! אלוקים!

יצחק נבון הוא, עד כמה שידוע לי, אתאיסט גמור. הוא היה מוכירו הנאמן של דויד בן-גוריון, שהיה אתאיסט עוד יותר גמור. הזקן אף סירב לחבוש כיפה בהלווייתו של יהודים.

כאשר יצחק נבון חובש מדי פעם כיפה לראשו, מילא זה עניין של טעם, ועל טעם זריח אין להתווכח. אפשר לטעון כי הנשיא הוא נשיא המדינה כולה, על כל תושביה, וביניהם תושבים שהם יהודים דתיים, מותר לעשות ליהודים מענם מחווה. (ציניקן יטען כי זהו חלק ממסע-הבחני-רות של יצחק נבון, המתיר נהג יותר ויותר כמועמד של מיפלגת-העבודה לי-מיורחש הממשלה, אך אשור החושב אותו.)

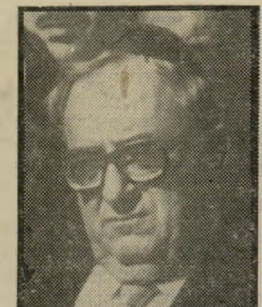
עד כאן — ניחא. אבל כאשר הנשיא מת-חיל לדבר על „אלוקים“ — זה מגדוש את המטאמה.

לא האמנתי להשואע כאשר דיבר הנשיא בנמל-התעופה, בקבלת-הפנים לנשיא צרפת, על בן-גוריון ועל „אלוקים“. אלוקים בקו"ף.

כאשר הודי דתי מדבר על אלוקים — זו זכותו, אמנם, זה מוזר, אבל מי יכול להתווכח עם אדם דתי על דתו?

פורת

נבון